

Folkrörelsen Nej till EU
Pölgatan 5
414 60 Göteborg

www.nejtill.eu.se

Folkomrösta om Lissabonfördraget

Remiss till Statsrådsberedningen

Lissabonfördraget (Ds 2007:48)

Folkomrösta om Lissabonfördraget

Sammanfattning

Folkrörelsen Nej till EU (FNEU) konstaterar att den odemokratiska framväxten och behandlingen av Lissabonfördraget är ett fullt tillräckligt skäl för att svenska folket måste få ta ställning till Lissabonfördraget i en folkomröstning

FNEU anser att Lissabonfördraget är en så grundläggande fråga för svenska folket att regeringen redan för länge sedan skulle ha utlyst en folkomröstning. När situationen är som den nu är kräver FNEU, att efter remisstiden gått ut regeringen på ett seriöst sätt offentliggör samtliga de synpunkter som har kommit in så att den "årslånga debatt" som EU-ministern efterstavar uppfylls. Detta utesluter inte en folkomröstning,

FNEU konstaterar att Lissabonfördraget, tvärtemot vad EU-ministern och andra EU-anhängare offentligt hävdar, innebär kraftiga konstitutionella maktöverföringar till ett federalt EU, vilket strider mot den svenska grundlagen som säger att "All makt utgår från svenska folket", varför FNEU kräver en folkomröstning. Den stora förloraren med Lissabonfördraget är i första hand den svenska riksdagen.

FNEU konstaterar att enbart med hänvisning till den förda EU-politiken det är nödvändigt att kritiskt värdera denna och en folkomröstning om Lissabonfördraget blir ett tillfälle för detta.

Processen för utarbetande av Lissabonfördraget

I slutet av maj och början av juni 2005 röstade de franska och nederländska folken med överväldigande majoritet nej till det "Fördrag om upprättande av en konstitution för Europa", som arbetats fram i ett s.k. konvent under ledning av den förre franske presidenten Valéry Giscard d'Estaing. EU:s regelverk kräver enhällighet för att genomföra fördragsändringar. Den dåvarande statsministern Göran Persson uttalade i Sveriges Radio 17 juni 2005 att "han begärt ett klarläggande från Frankrike och Holland hur dom ser på sina nej" istället för att konstatera det självklara; nämligen att EU-konstitutionen hade fallit. Persson har därefter aldrig offentligt presenterat vilka svar han har fått.

Istället inträdde EU i en period av "reflexion" som varade till det tyska ordförandeskapet under första halvåret 2007, då EU:s konstitutionella kris sattes högst upp på dagordning. Under förbundskansler Angela Merkels ledning hölls hemliga möten med andra EU-länders ledare i syftet att begränsa ändringar i den nedröstade EU-konstitutionen till vad som "är absolut nödvändigt för att nå en överenskommelse som kan ratificeras i samtliga medlemsstater". De svenska förhandlarna, nu under ledning av statsminister Fredrik Reinfeldt, lade sig platt för det tyska ordförandeskapet, och det är inte offentligt känt om Sverige överhuvudtaget drev några krav.

Efter dessa hemliga förhandlingar kom EU:s stats- och regeringschefer på EU-toppmötet i juni 2007 överens om huvudinnehållet i det förändrade förslaget, som nu kallades för "reformfördraget". En regeringskonferens inkallades för att detaljutforma vad som senare blev det s.k. Lissabonfördraget. Enligt artikel 48 i det gällande EU-fördraget har varje medlemsland rätt att ta upp frågor på EU:s regeringskonferens. Men det är inte känt om den svenska alliansregeringen överhuvudtaget drev en enda fråga under konferensen eller ens inhämtade riksdagens synpunkter. Innan regeringskonferens sammanträde och EU-toppmötet i Lissabon i oktober 2007 träffades riksdagens EU-nämnd. Varken EU-minister Cecilia Malmström, utrikesminister Carl Bildt eller någon annan av ministrarna deltog.

Vid sammanträdet representerades regeringen av statsekreterare Håkan Jonsson. Regeringskonferensens förslag till nytt EU-fördrag var placerat sist på dagordningen, dold under "Övriga frågor".

Den 19 oktober efter skenfäktning om diverse småsaker enades slutligen EU:s stats- och regeringschefer om ett nytt fördrag för EU. Det kallas inte för konstitution utan är i sak ändringar och tillägg i de nu gällande fördragen som döpts om till Fördraget om den Europeiska Unionen (FEU) med 55 artiklar och Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt (FEUF) med 358 artiklar. Dessutom tillkommer en mängd protokoll och förklaringar som också är juridiskt bindande.

För att göra fördraget mindre anstötligt för de europeiska medborgarna har alla symboler som anspelar på en europeisk stat som flagga, hymn, nationaldag, valuta och motto tagits bort jämfört med den ursprungliga konstitutionen. Den brittiska tankesmedjan Open Europe har ändå efter dessa manipulationer i en jämförande textanalys konstaterat att 96 procent av det ursprungliga innehållet återfinns i det nya fördraget. Detta bekräftas av EU-konventets ordförande Valéry Giscard d'Estaing som till brittiska The Independent 30 oktober säger: "Skillnaden till den ursprungliga konstitutionen är en fråga om ansats snarare än innehåll. Förslagen i den ursprungliga konstitutionen är praktiskt taget oförändrade. De har helt enkelt spritts ut i de existerande fördragen i form av förändringar och tillägg. Varför denna subtila metod? Framförallt för att undvika kopplingar till vad som kan påminna om ett konstitutionellt ordval...Men lyft på locket och titta in i verktygslådan, samtliga desamma nydanade instrumentet finns kvar där, precis som de noggrant togs fram av konventet".

Vid en högtidlig ceremoni på Luciadagen 2007 i Lissabon undertecknade "Konungarikets Sveriges Regering" genom statsminister Fredrik Reinfeldt och EU-minister Cecilia Malmström det svekfullt framtagna fördraget, som herefter har döpts till Lissabonfördraget, men som i praktiken är EU:s nya grundlag.

Efter denna genomgång tvingas Folkrorelsen Nej till EU (FNEU) konstatera att Lissabonfördraget efter nej:en i folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna arbetats fram under största möjliga sekretess och tystnad. Den offentliga debatten har uteblivit, media har inte levt upp till sin roll att förmedla en kritisk debatt, och den folkvalda riksdagen har antingen förhållit sig passiv eller inte ens informerats av regeringen i viktiga förhandlingsfrågor. EU-politiken var en icke-fråga i den senaste valrörelsen, varför den nuvarande riksdagen inte är legitim för att fatta beslut om Lissabonfördraget. Hanteringen av fördraget kan inte annat betecknas än som en smygande statskupp. FNEU konstaterar att den odemokratiska framväxten och behandlingen är ett fullt tillräckligt skäl för att svenska folket måste få ta ställning till Lissabonfördraget i en folkomröstning.

Remissförfarandet

Mot denna bakgrund var det med viss förvåning som FNEU kunde konstatera att regeringen i december skickade ut Lissabonfördraget eller EU-grundlagen på remiss till 214 organisationer. Vi välkomnar dock initiativet eftersom det sent omsider ger möjlighet till en kritisk diskussion. Enligt uttalande av EU-minister Cecilia Malmström till Sveriges Radio var bevekelsegrunden för EU-ministern att skicka ut fördraget på remiss "att ge riksdagsledamöter, organisationer, föreningar och politiska partier möjlighet att svara på remissen och sätta sig in i det så att vi får en nästan ett års diskussion om det(...) Det ger 349 riksdagsledamöter tid att diskutera med sina väljare och sina kontakter för att ge oss andra möjligheter att göra det och för att involvera stora delar av svenska folket".

Samtidigt som vi välkomnar remissen tillåter vi oss att fundera över motiven till förfarandet. Lissabonfördraget är framtagen i en regeringsförhandling. För att eventuella konkreta ändringsförslag som framförs av remissinstanserna skall kunna förverkligas krävs att regeringen av EU begär en ny regeringsförhandling, vilket vi bedömer som osannolikt. Vad beträffar innehållet har remissinstanserna i praktiken endast möjlighet att säga ja eller nej till Lissabonfördraget.

Regeringens seriösa avsikter med remissbehandlingen kan därför ifrågasättas. Dessutom hade EU-konstitutionen den fördelen att de ingående artiklarna kunde läsas i en följd. Lissabonfördraget så som det skickats ut till remissinstanserna är i praktiken oläsligt. Dess ständiga ändringar till existerande fördrag gör att det krävs experthjälp för att reda ut vad fördraget egentligen innehåller. Med tanke på att fördragets försvarare beskriver Lissabonfördraget som ett steg i demokratisk riktning framstår denna strukturellt utformade obegriplighet som direkt stötande.

Detta förstärks av att diskussionen efter EU-ministerns uttalande i december praktiskt taget har uteblivit. Istället försöker EU-ministern att lägga locket på för en debatt. I Göteborgsposten 29 februari 2008 påstår hon att Lissabonfördraget "gör att EU kan ta emot fler medlemmar än idag. Samtidigt fördjupas demokratin och öppenheten i samarbetet och unionen får ett tydligare fokus på medborgaren. Den svenska riksdagen får med övriga parlament ett viktigt inflytande över EU:s politik". Därutöver skriver hon lögnaktigt att "Lissabonfördraget innebär en uppdatering av EU-samarbetet (...) Däremot innebär det inte någon större överföring av beslut från riksdagen till EU, eller någon annan förändring av spelreglerna för hur vårt samhälle fungerar".

FNEU anser att Lissabonfördraget är en så grundläggande fråga för svenska folket att regeringen redan för länge sedan skulle ha utlyst en folkomröstning. När situationen är som den nu är kräver FNEU att efter remisstiden gått ut regeringen på ett seriöst sätt redovisar och offentliggör samtliga de synpunkter som har kommit in så att den "årslånga debatt" som EU-ministern efterstavar uppfylls. Detta utesluter inte en folkomröstning om Lissabonfördraget.

Innebörden av Lissabonfördraget

I det fortsatta svaret begränsar FNEU sig till att kommentera de viktigaste förändringarna med Lissabonfördraget i förhållande till nuvarande fördrag.

Den omedelbara innebörden av ett godkännande Lissabonfördraget är att det kommer att förvandla medlemsländerna till provinser eller regioner i en ny Europeisk Federation. Detta betyder att de enskilda medlemsländerna inte längre kommer att vara självständiga och oberoende medlemmar i det internationella samfundet utan att de istället konstitutionellt reduceras till provinser eller regioner i ett överstatligt EU. I förhållande till nuvarande fördrag får EU med Lissabonfördraget ett stort antal nya kompetenser och maktmedel.

EU blir i praktiken en federal statsbildning. EU blir en överstat som blir åtskild från och styrande över medlemsländerna på samma sätt som Böhmen är en del av Tyskland och Kalifornien en del av USA. EU blir ett eget avgränsat rättssubjekt med rätt att sluta internationella avtal mm. Pelarstrukturen i dagens fördrag, som gör en åtskillnad mellan det överstatliga och det mellanstatliga inom bl.a. det juridiska området avskaffas, så att all makt kan utövas av EU. Vi blir alla EU-medborgare, dvs ett dubbelt medborgarskap införs med EU-medborgarskapet som överordnat jämfört med ett "symboliskt" medborgarskap idag. Som medborgare i EU måste vi underordna oss den nya överstatens alla befogenheter, som blir överordnade den nationella rätten.

EU:s högre ledning får överstatlig karaktär. Med Lissabonfördraget försvinner begreppet "gemenskap" i alla sammanhang och ersätts med "unionen". Europeiska rådet som idag är medlemsstaternas organ blir en formell EU-institution. Europeiska rådet får en permanent ordförande, som kallas president, som väljs för en period av två och ett halvt år. EU får en utrikesminister som kallas Hög representant för utrikes- och säkerhetspolitiken", som till sitt stöd får en egen diplomatisk tjänst. Ett ytterligare steg mot en gemensam krigsmakt har tagits, då medlemsstaterna förbinder sig att gradvis förbättra sin militära och civila kapacitet för att bidra till de mål som fastställs. Detta betyder att utrikes- och säkerhetspolitiken i stor utsträckning blir säkerhets- och försvarspolitik. Med Lissabonfördraget formaliseras eurogruppen och får konstitutionell status. Gruppen skall välja ordförande på två och ett halvt år, vilken i praktiken blir EU:s finansminister. Det svenska nej:et i EMU-omröstningen hänger på en skör tråd. Enligt Lissabonfördraget är det de länder som redan infört euron som skall bestämma när Sverige skall anslutas till valutaunionen. Med dessa ändringar blir EU i praktiken en federal statsbildning.

De stora medlemsländerna får ökad röststyrka. Ett system med dubbla röstmajoriteter baserat på länder och befolkningsstorlek införs, vilket kommer att öka röststyrkan för de stora länderna, när ministerrådet skall fatta beslut om lagar. Detta kommer att leda till att EU-kommissionen kommer att vända sig till de stora länderna på de små ländernas bekostnad för att försöka få igenom sina lagstiftningsinitiativ. Sveriges röststyrka minskar från 2,9 procent idag till 1,8 procent. Tysklands röststyrka ökar från 8,4 procent till 16,7 procent.

Medlemsländerna mister rätten till en ständig EU-kommissionär. Lissabonfördraget garanterar bara att en kommissionär från ett medlemsland kan vara i tjänst under en kommissionärsperiod av tre, dvs fem år under 15-årsperiod. Även stora medlemsstater förlorar rätten att ha en kommissionär, men de har andra medel för att få sin vilja igenom. Dessutom förlorar medlemsländernas regering rätten att utse kommissionär. Denne skall istället utses med majoritetsbeslut av Europeiska rådet (20 av 27 medlemsländer måste vara för) efter förslag från ett medlemsland.

EU får rätt att lagstifta på ytterligare 68 politikerområden. Lissabonfördraget kommer att överföra ännu mera maktbefogenheter till EU:s institutioner, vilka redan idag dikterar det mesta av den nationella lagstiftningen. 68 nya politikerområden överförs till majoritetsbeslut, varav 49 är nya politikerområden. EU ges rätt att besluta om allt från rättspolitik, immigration, offentlig service, samhällsplanering, energi, transporter, turism, sport, civilskydd, hälsa, utbildning, forskning, EU:s budget samt delar av utrikes- och säkerhetspolitiken etc. Denna massiva maktöverföring ger ökad makt till medlemsländernas regeringschefer på bekostnad av de nationella parlamenten och de 500 miljonerna medborgarna i unionen. Inom medlemsländerna förskjuts makten från parlamenten till regeringarna. Makten ökar dessutom för kommissionen som får många nya politikerområden att lägga förslag till ny lagstiftning på.

De 68 nya områdena för majoritetsbeslut i ministerrådet motsvarar de 68 i den EU-konstitution som röstades ned i av de franska och nederländska folken, 46 som kom till med Nicefördraget 2002, 24 i Amsterdamfördraget 1998, 30 i Maastrichtfördraget 1992, 12 i Enhetsakten 1986 och 38 nya politikerområden i det ursprungliga Romfördraget 1957.

EU får överordna makt att besluta i rättighetsfrågor. Den s.k. rättighetsstadgan blir juridiskt bindande i ett protokoll, vilket ger EU den yttersta makten att besluta om civila och mänskliga rättigheter. Det är ett kännetecken för en stat att skaffa sig sådan kompetens. De 27 domarna i EU-domstolen överordnas Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg och medlemsländernas Högsta domstolar. För den enskilde EU-medborgaren ökar avståndet till EU-domstolen för att få rätt. Med stor sannolikhet kommer EU-kommissionen att förslå lagstiftning som tar sin utgångspunkt i rättigheterna, som överordnas nationell lagstiftning som; i bevisfrågor i domstolar, juryprocedurer, censur, droger och prostitution, vapenvägran, rätten till liv, egendom, familjerätt, arbetsrätt, barns och pensionärs rättigheter etc.

Nya fördragsändringar utan vetorätt. Ett antal s.k. gångbroar eller passareller införs på åtta politikerområden för att med kvalificerad majoritet i Europeiska rådet för att kunna förändra själva Lissabonfördraget i en förenklad procedur utan att behöva sätta till en regeringskonferens. Medlemsländernas regeringar kan lägga in veto, men medborgarna tillfrågas inte, då folkomröstningar utesluts. I kritiska fall kan säkert medlemsstaternas regeringar säkert få parlamenten godkänna s.k. gångbroar.

De nationella parlamenten får en begränsad ny roll. Lissabonfördraget stipulerar att 1/3 av medlemsländerna kan säga nej till ett lagförslag från kommissionen, som i så fall måste omarbeta det och således inte nödvändigtvis dra tillbaka förslaget. Men detta är en ytterst begränsad framgång jämfört med den 68 nya politikerområden som blir föremål för EU-lagstiftning.

FNEU konstaterar att Lissabonfördraget, tvärt emot av EU-ministern offentligt hävdar, innebär kraftiga konstitutionella maktöverföringar till ett federalt EU, vilket strider mot den svenska grundlagen som

säger att ”All makt utgår från svenska folket”, varför FNEU kräver en folkomröstning. Den stora förloraren med Lissabonfördraget är i första hand den svenska riksdagen.

Inget återtagande av överstatlig kompetens

Lissabonfördraget förändrar på intet sätt de nuvarande fördragens marknadsliberala karaktär. Även i fortsättningen slås konstitutionellt fast att EU:s ekonomiska och monetära politik skall bedrivas ”i överensstämmelse med enligt principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens”. Ett tidigare tillägg i EU-konstitutionen att det på EU:s inre marknad ska råda ”fri och icke snedvriden konkurrens” flyttades på förslag av Frankrike till ett protokoll. Det ändrar dock ingenting i sak, eftersom även protokoll är juridiskt bindande. Den fria rörligheten för varor, kapital, tjänster och personer överordnas alla aktiviteter inom EU. Den kritiserade jordbrukspolitiken kvarstår i överstatlig regi, och så vitt är känt har regeringen inte framfört några krav på att återföra jordbrukspolitiken till den nationella beslutsfären.

Inför den svenska folkomröstningen 1994 garanterade de svenska EU-anhängarna, inklusive de centrala fackföreningsledningarna, att svensk arbetsrätt och svenska kollektivavtal, alkoholpolitik samt den alliansfria utrikes- och säkerhetspolitiken skulle förbli intakt. Var och en som inte har satt på sig skygglappar kan idag konstatera att dessa garantier inte längre gäller.

Så t.ex. har den i december 2007 avkunnade Lavaldomen en direkt koppling till den nya EU-grundlag, Lissabonfördraget. Domen borde vara en tankeställare för alla dem, som i likhet med LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin inbillar sig att Lissabonfördraget med EU:s rättighetsstadga kommer att säkra den svenska modellen på arbetsmarknadsområdet. De oberoende juristerna i EU:s domstol avkunnar domar med EU:s fördrag som grund. Lissabonfördragets innehåll är på detta område detsamma som nuvarande fördrag, den fria marknaden kommer först. I domen konstaterar EU-domstolen att fackliga stridsåtgärder är en grundläggande rättighet inom EU, men att de svenska fackens blockad var ett hinder för friheten att erbjuda tjänster på EU:s inre marknad. EU:s domstol tar således redan hänsyn till EU:s rättighetsstadga när den dömer, men det ruckar inte på den fria marknadens hegemoni i EU. EU-kommissionären Margit Wallström har konstaterat att ”När det gäller förhållandet mellan grundläggande rättigheter och de fyra grundläggande friheterna (...) har EG-domstolen utvecklat tydliga principer. Kommissionen anser att denna rättspraxis inte på något sätt kommer att påverkas genom att stadgan görs juridiskt bindande”. Att förespråka Lissabonfördraget är därmed i praktiken detsamma som att förespråka Lavaldomen.

Konsekvensen av Vaxholmsfallet borde bli att Regeringen åtminstone begär en omförhandling, där Sverige i fördraget garanteras ett juridiskt bindande undantag som garanterar att löntagare som arbetar i Sverige får samma skydd av kollektivavtal som sina svenska arbetskamrater.

Under alla omständigheter måste svenska folket få ta ställning till Lissabonfördraget i en ny folkomröstning. Hur hade det gått i den svenska EU-omröstningen 1994 om de svenska löntagarna känt till att EU-rättsliga principer om rätten till fri rörlighet står över den svenska modellen vad gäller fackliga stridsåtgärder? Eller att den restriktiva svenska alkoholpolitiken skulle luckras upp? Eller att avvecklingen av allianspolitiken skulle leda till att Sverige skickar stridstrupper till Afghanistan och Tchad? Hade en majoritet röstat ja då?

FNEU konstaterar att enbart med hänvisning till den förda EU-politiken det är nödvändigt att kritiskt värdera denna och en folkomröstning om Lissabonfördraget blir ett tillfälle för detta.

Vi vill avsluta med att avfärda argumentet att ett eventuellt nej i en folkomröstning skulle försvåra framtida utvidgningar. En undersökning av Science-Po University i Paris från tidigt 2007 har konstaterat att ny lagregler har antagits på 25 procent snabbare tid sedan utvidgningen från 15 till 27 medlemmar 2004. Denna studie visade också att de 15 gamla medlemsstaterna dessutom blockerade förslag till EU-lagstiftning dubbelt så ofta som de nya medlemsländerna. Detta visar att med ett eventuellt nej i folkomröstningen kommer EU vara fullt funktionsdugligt med det nuvarande Nicefördraget.